
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stokke i ”stolpehus Hestkleiv” på Skjeggedal 1384, Åmli kommune, Agder fylke, Norge

---

NNU Rapport 28 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Rolf Einar Huus

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder fylke

Skjeggedal 1384

Åmli kommune
Gnr/Bnr: 3/1

Koordinater: 58.77309 N, 8.09661 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus.

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

Undersøgt af: Niels Bonde, Claudia Baittinger og Magnus Hjorth
Jørgensen
NNU j. nr.: A9831, juli 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

”stolpehus Hestkleiv”

Der er undersøgt ti prøver fra 10 stokke/emner. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*).

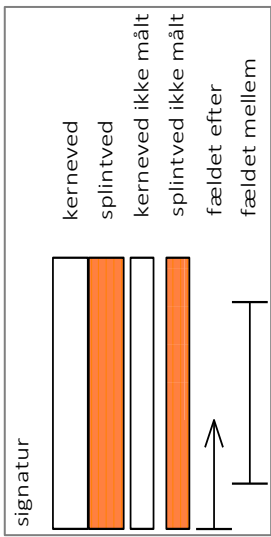
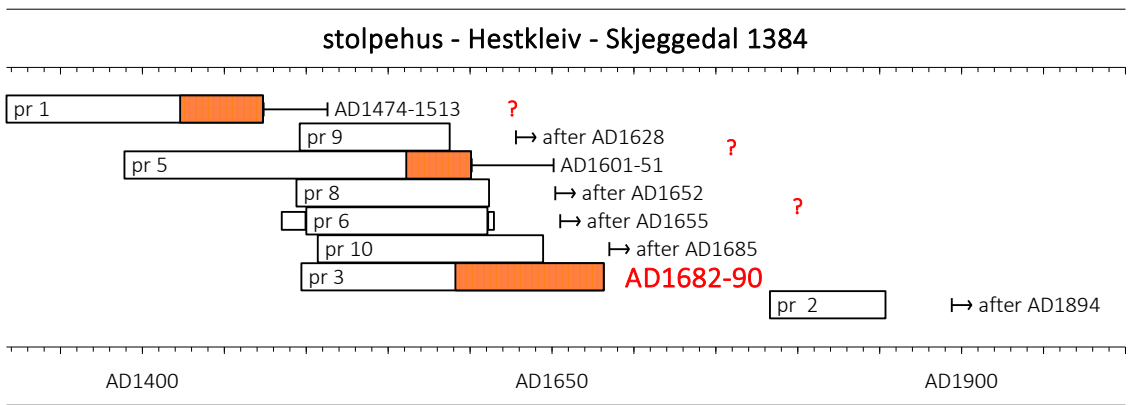
Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport).

Der er konstateret splintved på fem prøver.

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 64 og 213.

Otte prøver er dateret

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Dateringsdiagram der angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på tre af de daterede prøver.

Tolkning:
 En prøve stammer fra et træ der er fældet omkring AD1500 (AD1474-1513).

Fem prøver stammer fra træer, der er fældet i anden halvdel af 1600-tallet. Prøve 3 har 91 bevarede årringe i splintved. Den sidstdannede årring, som er dannet i AD1682, er tæt på fældningsåret (AD1682-90).

Endelig er der en prøve, som stammer fra et træ, der er fældet efter AD1894.

Middelkurve

Årringskurverne fra syv daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve n4970m02 på 366 år, som dækker perioden AD1317 - 1682.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 – 90.

For t-værdi: Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	N4970m02	
-	start	dates	AD1317	
-	dates	end	AD1682	
aam01	AD1254	AD1744	9.25	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	1.71	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	8.80	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	8.68	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	5.89	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering af middelkurven med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - N4970m02

Dated AD1317 to AD1682

Contains the following files

N4970019.d dated AD1317 to AD1474 of type R 51 N
 N4970039.d dated AD1497 to AD1682 of type R 91 N
 N4970059.d dated AD1389 to AD1601 of type R 40 N
 N4970069.d dated AD1500 to AD1611 of type R 0 N
 N4970089.d dated AD1494 to AD1612 of type R 0 N
 N4970099.d dated AD1496 to AD1588 of type R 0 N
 N4970109.d dated AD1507 to AD1645 of type R 0 N

Katalog over undersøgte prøver

N4970019

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 1
Raw Ring-width PISY data of 158 years length
Dated AD1317 to AD1474
51 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 93.43 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1474-1513

N4970029

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 2
Raw Ring-width PISY data of 72 years length
Dated AD1783 to AD1854
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 179.86 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1894

N4970039

Title : ?A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 3
Raw Ring-width PISY data of 186 years length
Dated AD1497 to AD1682
91 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 90.94 Sensitivity 0.17
Interpretation: after AD1682

N4970049

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 4
Raw Ring-width PISY data of 64 years length
Undated; relative dates - 1 to 64
31 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 194.95 Sensitivity 0.18

N4970059

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 5
Raw Ring-width PISY data of 213 years length
Dated AD1389 to AD1601
40 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 60.32 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1601-51

N4970069

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 6
Raw Ring-width PISY data of 112 years length
Dated AD1500 to AD1611
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 139.38 Sensitivity 0.26
Interpretation: after AD1655

N4970079

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 7
Raw Ring-width PISY data of 99 years length
Undated; relative dates - 1 to 99
29 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 132.32 Sensitivity 0.19

N4970089

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 8
Raw Ring-width PISY data of 119 years length
Dated AD1494 to AD1612
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 124.51 Sensitivity 0.20
Interpretation: after AD1652

N4970099

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 9
Raw Ring-width PISY data of 93 years length
Dated AD1496 to AD1588
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 144.51 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1628

N4970109

Title : A9834 Skjeggedal Hestkleiv stolpehus omfar pr 10
Raw Ring-width PISY data of 139 years length
Dated AD1507 to AD1645
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 99.48 Sensitivity 0.17
Interpretation: after AD1685

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Skjeggedal 1384 Stoplpehus Hestkleiv 09-2023REH
Fylke:	Agder
Kommune:	Åmli
Gnr/Bnr:	3/1
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	01.12.2023
Koordinater	58,77309°N 8,09661°Ø

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/Bygn del.	Del.	Sted på del.	Bark. Bast Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar.
1	1	Omfar1 a-b		Midt på bygg i mosegrop		Ja	
2	1	Omfar 1 c-d			ja	Nei	
3	1	Omfar 1 a-c		Midt på lenge	ja	nei	
4	1	Omfar 4 midtvegg		Tatt i nov på side c-d	ja	Nei	
5	1	Omfar 4 b-d		I nov b		ja	
6	1	Omfar 5 b-d		I nov b			Usikker...
7	1	Omfar 6 b-d		I nov b		ja	
8	1	Omfar 5 a-b		I nov a		ja	
9	1	Omfar 5 c-d		I nov c		ja	
10	1	Omfar 5 a-c		I nov c		ja	
11							
12							
13							
14							
15							
16							

17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							

